

Bill Bland'ın Sovyetler Birliği ve İspanya İç Savaşı adlı makalesine Önsöz

Garbis ALTINOĞLU

22 Ağustos 2019

2019, Nazi Almanyası ile faşist İtalya'nın asker birlikleriyle doğrudan ve edimsel, Britanya, Fransa ve ABD emperyalistlerinin dolaylı olarak destekledikleri İspanyol faşistlerinin ülkenin Cumhuriyetçi, demokrat ve devrimci güçlerini yenilgiye uğrattığı İspanya İç Savaşı'nın (1936-1939) sona erişinin 80. yıldönümü.Tarih bu yenilginin, sadece yüzbinlerce kurban veren İspanya halkının değil, tüm Avrupa ve dünya halklarının bir yenilgisi olduğunu ve en az 50 milyon insanın can vereceğı İkinci Dünya Savaşı'nın işaret fişegi olduğunu gösterecekti.

İspanya İç Savaşı'nın sona erişinden bir kaç ay sonra Almanya 1 Eylül 1939'da Polonya'ya saldırdı. Bunun üzerine Britanya ile Fransa -edimsel olarak bir çatışmaya girmeksizin- 3 Eylül'de Almanya'ya savaş iln ettiler. Böylece İkinci Dünya Savaşı resmen başlamış oldu. Ancak savaş ilnına rağmen Britanya ve Fransa sekiz ay boyunca Almanya'ya karşı herhangi bir asker harekt gerçekleştirmediler. Bu nedenle asker tarihçiler, bu cephede Eylül 1939'dan - Almanya'nın Benelüks ülkelerine ve Fransa'ya saldırdığı- Mayıs 1940'a kadar olan dönemi Sitzkrieg (=Oturma Savaşı) ya da Phony War (=Düzmece Savaş) olarak adlandırırlar. Bunun tek istisnası Britanya ile Fransa'nın Nisan-Haziran 1940'da Alman saldırısına uğrayan Norveç'e asker göndermeleri olacaktı. İkinci Dünya Savaşı'nın resm başlangıç tarihi 1 Eylül 1939'dur ama anti-faşist güçler açısından bu savaş çoktan, yani 1936'da İspanya İç Savaşı'yla birlikte başlamıştı bile. General De Gaulle'ün 1944 sonbaharında, yani Fransa'nın Nazi işgalinden kurtuluşundan kısa bir süre sonra ziyaret ettiği Toulouse kentinde yaşadığı bir diyalog İspanya İç Savaşı'nın bu genellikle göz ardı edilen

konumunu çok iyi anlatıyordu. De Gaulle, bölgedeki partizan kuvvetlerini denetlerken perişan kılıklı bir savaşçının önünde durmuş ve ona Direniş'e ne zaman katıldığını sormuştur. İspanya'da da savaşmış olan partizan ise ona, Bien avant vous, mon gnral/ Sizden çok önce, generalim diye yanıt verecektir. Ancak yolu yıllardır döşenmekte olan İkinci Dünya Savaşı gökte aniden çakan bir şimşek değildi elbet. Londra ve Paris'teki savaş kışkırtıcıları, İspanya'da ve başka yerlerde güttükleri yatıştırma politikasıyla çoktandır faşist canavarları Sovyetler Birliği'ne saldırmaya teşvik ediyorlardı. Onların Nazi Almanyası'nın önce Avusturya'yı ve daha sonra da Çekoslovakya'yı yutmasına, İtalya'nın Etyopya'ya ve Arnavutluk'a saldırmasına ve ve Japonya'nın Uzakdoğu'da Çin'e karşı yürüttüğü haksız savaşa göz yummalarının ve tabi İspanya'yı kurban etmelerinin nedeni tam da buydu. Britanya Muhazakr Partisi'nin liderlerinden Lord Lloyd daha Mayıs 1934'de bu politikayı şöyle açıklıyordu: Sovyetler Birliği'ne karşı Japonya'ya tam yetki vereceğiz. Kore-Mançurya sınırını Pasifik'e kadar genişletsin ve Sibirya Uzakdoğusunu ele geçirsin Almanyaya silhlanma hakkı tanıyacağız Ona Doğu yolunu açacağız ve böylece kendisine mutlak gerekli olan genişleme için olanaklar sağlayacağız. Bu yolla, Japonya ve Almanyanın gözünü üzerimizden başka yana çevirebileceğiz ve Sovyetler Birliği'nin sırtına sürekli bir tehdidin baskısını yükleyebileceğiz. (V. Sipols-M. Haalamof, İkinci Dünya Savaşının Nedenleri, s. 22) 1937 yılı sonlarına gelindiğinde bile Britanya Dışişleri Bakanı Lord Halifax Britanya hükümetinin, Almanyada komünizmi ezmiş olmasından ötürü Hitler'e nasıl hayranlık duyduğunu şöyle anlatıyordu:

Almanya'yı yeniden inşa etmekle Führer'in, ne büyük bir hizmet yaptığı bütünüyle ve eksiksiz bir kabul görmekteydi

Britanya hükümeti Führer'in ülkesinde komünizmi çökertmek suretiyle onun Batı Avrupa'ya sıçramasının önünü kesmiş olduğunun tümüyle bilincindeydi ve dolayısıyla Almanyaya haklı olarak Batı'nın Bolşevizme karşı siperi sayılabilirdi. (Lord Halifax, Record of a Conversation with Hitler, 19 Kasım 1937, Documents and Materials Relating to the Eve of the Second World War, From the Archives of the German Ministry of Foreign Affairs, Cilt 1, Moskova, 1948, s. 19-20)

Ama işler Britanya ve Fransa emperyalistlerinin istediği rotada ilerlemedi. Son ana kadar faşist-olmayan emperyalist devletlerle ortak bir cephe kurmaya çalışan Sovyetler, kendilerine karşı birleşik bir emperyalist cephenin kuruluşunu önlemek için 23 Ağustos 1939'da Almanyaya ile bir Saldırmazlık Paktı imzaladılar ve böylelikle, kaçınılmaz olduğunu bildikleri büyük çatışmaya hazırlanmak için iki yıllık bir ek süre kazandılar. (Zaten daha 1933 gibi görece

erken bir tarihte Britanya, Fransa, Almanya ve İtalya arasında Roma'da bir Uyum ve İşbirliği Anlaşması'nın imzalanması, emperyalist devletlerin yönelimini gösteriyordu.) Bu arada Eylül 1939'da Polonya'yı da yutmaya girişen Nazi Almanyası 10 Mayıs 1940'da yönünü Benelüks ülkelerine ve Fransa'ya çevirdi.

Bu savaş kışkırtıcılarının Sovyet Uzakdoğusuna saldırmaya teşvik ettikleri kaynak fakiri Japon militaristleri ise dikkatlerini zengin petrol, kauçuk, kalay vb. kaynaklarının bulunduğu Güneydoğu Asya'ya ve bu bölgeye egemen olan ABD, Britanya ve Hollanda emperyalistlerine çevirmişlerdi. Nitekim Japon egemen sınıfı içindeki baskın eğilimin Sovyet Uzakdoğusu'nu değil, zengin hammadde kaynaklarına sahip Güneydoğu Asya'yı ele geçirmek olduğunu da dikkate alan Sovyet hükümeti 13 Nisan 1941'de de Japonya ile bir Tarafsızlık Paktı imzalamıştı. Almanya'nın Sovyetler Birliği'ne saldırdığı 22 Haziran 1941'e gelindiğinde ise ABD'ndeki izolasyonist ve savaş-karşıtı hava değişmiş ve Britanya'da pro-faşist Chamberlain hükümeti yerini Sovyetler'le bir asker bağlaşmadan yana olan Churchill hükümetine bırakmıştı.

İspanya İç Savaşı'nın Nisan 1939'da faşist güçlerin zaferiyle sonuçlanmasının ve faşist blokun İkinci Dünya Savaşı'nın ilk aşamasında üstünlük kazanmasının bir dizi olumsuz sonucu oldu. İspanya'nın, General Franko'nun 1975 yılında ölümüne ve Portekiz'in de 25 Nisan 1974'teki ilerici asker darbeye (Karanfil devrimi) kadar bir faşist rejim altında yaşamaları bunlardan sadece ikisiydi. Oysa 1930'ların ilk yarısında Sovyetler Birliği'nin önerdiği ve faşist saldırganları izole etmeyi amaçlayan bir kollektif güvenlik anlaşması yaşama geçirilebilmiş olsaydı belki de tarihin seyri daha farklı olacaktı. Bu hipotetik durumda, Yahudi holokostu da içinde olmak üzere bütün o yaşanan zulüm, kıyım ve yıkımlar yaşanmayacak ya da daha doğrusu daha ya da çok daha küçük boyutlarda yaşanacaktı. Tarihin böyle bir yol izlemesi, Almanya ile İtalya'daki faşist rejimlerin daha erken bir tarihte yıkılmasına yardımcı olabilir, Avrupa, Rusya ve Uzakdoğu'da milyonlarca insanın ölmesini önleyebilir, savaşın maddi yıkımının daha ya da çok daha sınırlı kalmasını sağlayabilir ve özellikle Sovyetler Birliği'nin daha az zorlu ve daha az zahmetli bir sosyalist inşa süreci yaşamasına olanak verebilirdi.

Peki insanlık, özellikle ilerici insanlık bütün bu acı deneyimlerden gereken dersleri çıkardı mı? Görüldüğü kadarıyla bu sorunun yanıtı ne yazık ki hayır olacaktır. Eğer geçmiş tarihsel deneyimlerden gereken dersler çıkarılmış olsaydı, Nazi Almanyası'nın, faşist İtalya'nın ve militarist Japonya'nın çizmelerini giymiş olan ABD saldırganları bugün bu denli rahat ve pervasız davranamazlardı. Başını ABD'nin çektiği emperyalist burjuvazinin ve onun

propaganda aygıtlarının devrimci ve komünist hareketlerin dünya ölçeğinde hı çok zayıf olduğu koşullarda sürdürdüğü yoğun ve çok yanlış dezenformasyon ve saptırma etkinlikleri, ilerici insanlığın kollektif belleğinin de zedelenmesi ve silinmesine ve hatt halkların sürüleşmesine yol açıyor. Bu da ABD emperyalizminin saldırgan eylemlerine ve devlet terörizmine karşı güçlü bir işçi-emekçi direnişinin ortaya çıkmasını zorlaştırıyor, hatt engelliyor. Çok daha etkili ve güçlü silhlarla donanmış ve donanmakta olan bellibaşlı büyük devletler (ABD, Rusya, Çin vb.) arasındaki emperyalist rekabet bütün hızıyla sürüyor. Ortadoğu başta olmak üzere dünyanın pek çok bölgesinde (Uzakdoğu, Afrika, Doğu Avrupa, Orta Asya, Latin Amerika) daha büyük çatışmalara ve bölgesel savaşlara dönüşme, hatt büyük emperyalist devletleri karşı karşıya getirme riski taşıyan anlaşmazlık, sürtüşme ve küçük ölçekli çatışmalar da sürüyor. Bu çatışmaların daha da tırmanması, nükleer silhların da kullanılabileceği böylesi bir büyük ölçekli emperyalistlerarası savaşın patlak vermesinin sonuçlarını tahmin etmek için ise bir uzman olmaya gerek yok. Madrid savunucuları 1936'da İspanya başkentini kuşatan faşist saldırganlara karşı No pasaran! (= geçemeyecekler!) sloganıyla savaşmışlardı. Bugün dünya işçi sınıfı ve halkları da ayağa kalkmalı ve sadece emekçileri değil, tüm insanlığı ve hatt tüm canlı yaşamı tehdit eden kapitalizme ve emperyalizme ve onların ürünleri olan faşizme, ırkçılığa, siyasal gericiliğe, şovenizme, militarizme vb. karşı bu sloganın ruhuyla direnmeli ve savaşmalıdırlar. NOT: Ocak 1996'da, Komünist İşçi Derneği ile Hindistan Komünistleri Derneği Londra'daki Conway Hall'da, İspanya İç Savaşı'nı konu alan bir toplantı düzenlemişlerdi. Bu toplantıya katılanlardan Britanyalı Marksist-Leninist teorisyen ve eylem insanı Bill Bland (1916-2001) daha sonra, Sovyetler Birliği ve İspanya İç Savaşı adlı bir makale kaleme alacaktı. Bland'ın, Ocak 1996 toplantısında dile getirilen bazı hatalı yaklaşımları eleştiren bu yazısı Komünist Ligası'nın Compass(= Pusula) adlı dergisinin Nisan 1996 tarihli 123. sayısında yayımlanmıştı. Bland'ın bu yazısının Türkçe çevirisi, benim -aşağıda sunduğum Önsöz ile birlikte-Teori ve Politikadergisinin geçtiğimiz günlerde yayımlanan 77-78. sayısında yer aldı.

* * * * *

Garbis ALTINOĞLU

maryamohannes@yahoo.fr

Bunu paylaş:Facebook'ta paylaşmak için tıklayın (Yeni pencerede açılır)Twitter üzerinde paylaşmak için tıklayın (Yeni pencerede açılır)Linkedln üzerinden paylaşmak için tıklayın (Yeni pencerede açılır)Pinterest'te

paylaşmak için tıklayın (Yeni pencerede açılır)WhatsApp'ta paylaşmak için tıklayın (Yeni pencerede açılır)Daha fazlaArkadaşınızla e-posta üzerinden paylaşmak için tıklayın (Yeni pencerede açılır)Skype'da paylaşmak için tıklayın (Yeni pencerede açılır)Telegram'da paylaşmak için tıklayın (Yeni pencerede açılır)Reddit üzerinde paylaşmak için tıklayın (Yeni pencerede açılır)Pocket'ta paylaşmak için tıklayın (Yeni pencerede açılır)Tumblr'da paylaşmak için tıklayın (Yeni pencerede açılır)